

ІНВЕСТИВАННЯ В ТУРИСТИЧНУ ІНДУСТРІЮ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

INVESTING IN THE TOURIST COMPLEX OF UKRAINE: CURRENT STATE AND PROBLEMS

УДК 330.142:338.48(477)

Алексєєва Т.І.

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств та економічної теорії Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Тарелкіна Д.О.

студентка Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

У статті розглянуто проблеми інвестування туристичної галузі в Україні. Доведено, що країна має великий потенціал, який може підняти туристичну індустрію України до рівня провідної галузі народного господарства. Але деякі чинники стримують подальший розвиток туристичної діяльності, і найсуттєвішими з них є недостатність державного фінансування та несприятливий інвестиційний клімат. Проведено дослідження важливості інвестицій в туристичній галузі. Зроблено висновок, що туристичний комплекс України має великий потенціал щодо розвитку в умовах глобалізації.

Ключові слова: туризм, інвестиції, інвестиційна політика, інвестиційний клімат, туристична індустрія, туристична галузь.

В статье рассмотрены проблемы инвестирования туристической отрасли в Украине. Доказано, что страна имеет большой потенциал, который может поднять туристическую индустрию Украины до уровня ведущей отрасли народного хозяйства. Но некоторые факторы сдерживают дальнейшее развитие туристической деятельности, и самый существенный из них явля-

ется недостаточность государственного финансирования и неблагоприятный инвестиционный климат. Проведено исследование важности инвестиций в туристической отрасли. Сделан вывод, что туристический комплекс Украины имеет большой потенциал по развитию в условиях глобализации.
Ключевые слова: туризм, инвестиции, инвестиционная политика, инвестиционный климат, туристическая индустрия, туристическая отрасль.

In the article deals with the problems of investment of the tourism industry in Ukraine. It is proved that the country has great potential, which can raise the tourist industry of Ukraine to the level of the leading sectors of the economy. But some factors hinder the further development of tourism activities, and the most significant of them are the lack of public funding and the unfavorable investment climate. There is study of the importance of investment in the tourism industry. In this article is concluded that the tourist complex of Ukraine has great potential for development in the context of globalization.

Key words: tourism, investment, investment policy, investment climate, the tourism industry, the tourism industry.

Постановка проблеми. Туризм в Україні – одна з найперспективніших галузей, яка має великі перспективи розвитку. Це досягається за рахунок вигідного географічного положення та великого ресурсного потенціалу.

Серед актуальних завдань туристичної галузі слід відзначити роботу над створенням оптимальних нормативно-правових засад розвитку привабливого інвестиційного клімату, здатного значно збільшити обсяги надходжень у туристичний та курортно-рекреаційний комплекс і його інфраструктуру [1]. Для виконання завдань щодо подальшого розвитку туристичної галузі в Україні необхідно створити умови для залучення іноземних інвестицій в туристичну галузь. Це, у свою чергу, буде стимулювати зовнішню інвестиційну діяльність та створюватиме позитивний імідж нашої держави у світовому співтоваристві.

Постановка та рішення завдання. Метою статті є дослідження розвитку туристичної індустрії в Україні та рівня її інвестування. Для досягнення поставленої мети в ході наукового дослідження необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити роль та значення інвестиції в сучасних умовах та їх значення в туристичній галузі;
- обґрунтувати необхідність пошуку подальших шляхів інвестування об'єктів туризму в міжнародних масштабах;

– проаналізувати тенденції розвитку туристичної індустрії в Україні при позитивному інвестиційному кліматі.

Аналіз останніх досліджень. Проблема інвестування в галузь туристичної сфери розглянута у працях видатних вчених: Довгаль Г. В., Дука А. П., Сукурова Н. М. Мальская М. П., Худо В. В., Цибух В. І. [1; 3; 8].

Ці вчені займалися дослідженнями в напрямку залучення інвестицій та створення сприятливого інвестиційного клімату. Вони дали рекомендацію щодо надання інвестицій у туристичну індустрію та їх користь і переваги.

Вклад основного матеріалу дослідження. Інвестування відіграє ключову роль у фундаментальних економічних процесах. Від якісних і кількісних характеристик інвестиційних проектів залежить потенціал підприємства, ефективність його функціонування, галузева і відтворювальна структура суспільного виробництва. Вирішення багатьох соціально-економічних проблем в сучасних умовах пов'язано з масштабом інвестиційного процесу і його ефективністю. Тому в сучасних умовах одним з найбільш актуальних питань в економіці України є активізація інвестиційної діяльності.

Для реалізації поставлених завдань авторами статті запропоновано надати класифікацію інвестицій стосовно ринку послуг (рис. 1).

Дослідження Всесвітньої організації туризму та подорожей (WTTC) підтверджують статистику прибутків туристичної індустрії. Так, за даними WTTC, доходи від цієї галуззі в Світі на 2015 р. склали 1550 млрд дол. США, тобто майже у три рази перевищили рівень 2010 р., а прогноз до 2020 р. передбачає до 2000 млрд дол. США [8].

Рис. 1. Види інвестицій в туристичну галузь (власна розробка авторів)

Вже зараз туристична галузь виробляє близько 4–6% валового національного продукту та 20% зовнішньоторговельного обороту України, близько 15% робочої сили в Україні зайнято в туристичному бізнесі та супутніх галузях [9].

Туристерія країн світового співтовариства має унікальну структуру. Вона характеризується наявністю цілого ряду окремих елементів, включаючи різні області обслуговування.

Туристична індустрія є досить капіталомісткою областю через високу вартість нерухомості і устаткування. Так, капітал в туристичну індустрію залучається на довгий період часу і повертається досить повільно, а сама структура інвестицій в цьому секторі подібна інвестиціям в промисловість, яка вимагає великих витрат.

Інвестиції в сфері туризму сприяють стрімкому розвитку цієї індустрії. Нові інформаційні технології, поява нових туристичних маршрутів вимагають розвитку та вдосконалення потоків фінансування.

Для України, яка стоїть на шляху формування ринкової економіки, туризм сьогодні є важливим чинником як внутрішньої соціально-економічної політики держави, так і зовнішньоекономічної діяльності [11].

Головними джерелами інвестицій у розвиток туристичної сфери в Україні, є державні фонди та інвестори, банківські та небанківські кредити, іноземні інвестори, амортизація (рис. 2) [10].

Провівши дослідження заходів фінансового характеру у розвиток туристичної сфери в Україні, авторами зроблено висновок, що найбільший

відсоток займає амортизація – 80%, а найменший іноземні інвестиції – 9%.

Подальший розвиток туристичної сфери залежить від обсягу як вітчизняних так і іноземних інвестицій. Для цього необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат в Україні.

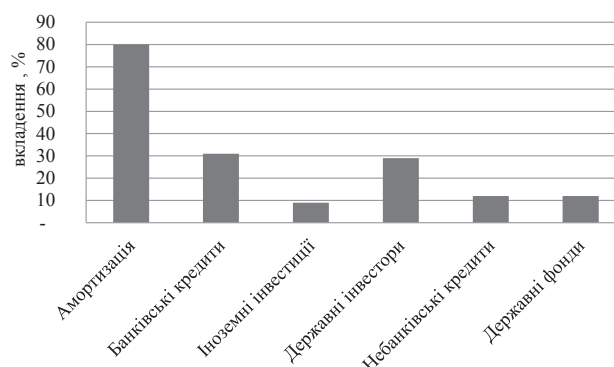

Рис. 2. У 2013–2015 рр. [10]

При вкладенні інвестиції для інвесторів головне, щоб гроші які вклали мали вплив на туристичну індустрію. А саме, фактори, які враховують інвестори при вкладенні у сферу туризму для того щоб отримати прибуток наступні:

1) рівень розвитку нових технологій в сфері туризму (використання нових методів у туристичному бізнесі спрямоване на зменшення витрат і максимізацію прибутку);

2) вартість грошового капіталу, необхідного для придбання матеріально-речових об'єктів (витрати на придбання основних і оборотних засобів є складовою інвестування капіталу);

3) державна політика, яка сприяє поживленню інвестиційної активності на ринку туризму (пільги на податки на прибуток в турбізнесі й інші заохочувальні заходи).

Початкові інвестиції в туризм залучають все більше вкладень в майбутньому у допоміжні і підтримувані галузі господарства. Серед них особливу увагу слід приділити вкладенню в готелі, ресторани, торговельні центри, порти, аеропорти, транспортні засоби тощо. Для туроператорів і турагентів потрібна більша кількість оборотних коштів для оплати послуг об'єктів туристичної індустрії перед початком нового сезону. При цьому капітал затримується на короткий проміжок часу і часто використовується для спекуляцій на валютному ринку.

Крім того, розвиток туризму породжує певні соціальні та додаткові витрати на підтримку навколишнього середовища. Досить бурхливий розвиток туризму і повна залежність від нього ставить таку дилему: якщо припинити подальший розвиток, це загрожує економічним спадом; якщо не обмежувати туризм в подальшому розвитку, то природні та культурні ресурси країни збідніють і знеціняться. В цьому випадку рішення, як правило, прийняти досить важко.

Одним з пріоритетних напрямків розвитку інвестиційної діяльності можуть стати туристичні кластери, оскільки у такого роду об'єднаннях налагоджена організаційна структура. Підприємства кластера мають конкурентні переваги, які досягаються за допомогою спеціалізації, а це, в свою чергу, забезпечує підвищення продуктивності роботи і зниження собівартості продукції і послуг.

Кластери формуються в межах курортно-рекреаційних зон, які надають інвесторам впевненості в тому, що вкладений капітал бути з часом приносить прибуток.

Та, незважаючи на усі фактори в Україні реалізується цілеспрямована політика щодо фінансування нових туристичних кластерів. Проводиться робота над розвитком екстремального, культурно-пізнавального, мисливського, рибальського, підводного, релігійного, спортивно-оздоровчого туризму та особливу увагу приділяють діловому туризму (рис. 3).

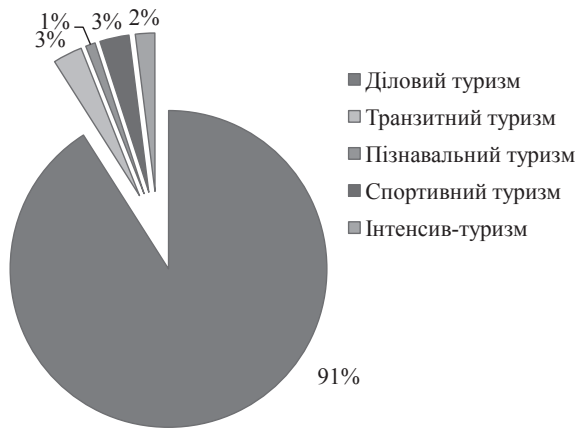

Рис. 3. Інвестиції у види туризму

Аналіз інвестицій в види туризму показав, що найбільша частка інвестицій надходить до ділового туризму. Це легко пояснити тим, що останнім часом дуже посилились подорожі з діловою метою, тому країна отримує з цієї галузі більше прибутку.

Але потрібно розвивати усі види туризму, саме тоді можна буде зробити остаточний висновок, який з них буде приносити більший дохід. Хоч Україна і має значний туристичний потенціал, але поки ще не використовує його у повному обсязі. Унікальні природні ресурси, якими володіє Україна, могли б підняти державу на перші сходинки у світовій туристичній індустрії, що призвело б до суттєвого наповнення бюджету та вирішення багатьох проблем соціального характеру.

В умовах фінансової кризи, яка сьогодні має значне поширення, туризм являє собою найменш ризиковану та найбільш перспективну з економічної точки зору сферу інвестиційних інтересів держави і являє собою реальне джерело зростання ВВП та надходжень до бюджету (рис. 4).

Аналіз показав, що туристична галузь в порівнянні з усіма інвестується менш усього. Це від-

булося через кризу, яка виникла ще в 2015 р. та триває і на теперішній час. У достатній мірі інвестуються лише ті галуззі, які держава вважатиме за потрібне.

Рис. 4. Державне фінансування галузей в Україні

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що туристична індустрія в Україні потребує залучення інвестицій для її розвитку та перспектив у майбутньому. Розвиток туризму в Україні дозволить створити тисячі робочих місць, що має особливе значення з огляду на наслідки економічної кризи. Наразі в Україні туристична діяльність перебуває у стадії реформування та розвитку.

Отже, гостра потреба туристичної галузі в інвестиціях вимагає продуманої стратегії інвестиційної діяльності, яка повинна спрямовуватись на створення сприятливого інвестиційного клімату за допомогою комплексного використання інструментів інвестиційної політики та об'єднувати інтереси держави та приватних інвесторів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Довгаль Г. В. Інвестиційна привабливість як чинник формування туристичного іміджу Харківського регіону / Г. В. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011, Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна, № 961. – С. 171–175.
2. Мальская М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристического бизнеса: Учебное пособие. – Киев: Центр учебной литературы, 2004. – 272 с.
3. Сукурова Н. М. Іноземне інвестування як чинник інноваційного розвитку економіки регіонів: автореф. Дис. канд. екон. наук / Н. М. Сукурова. – Ужгород, 2011. – 20 с.
4. Колесник О. С. Інститути спільного інвестування: світовий досвід та українські перспективи / О. С. Колесник. – К.: Зовнішня торгівля, 2010. – 141 с.
5. Мошенський С. З. Фондовий ринок та інституційне інвестування в Україні: вплив на інвестиційну безпеку держави / С. З. Мошенський. – Житомир: Видавництво Житомирського державного технологічного університету, 2008. – 431 с.
6. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навчальний посібник для вузів / А. П. Дука. – 2-ге вид. – К.: Каравела, 2008. – 431 с.

7. Вовчак О. Д. Інвестування: навчальний посібник для вузів / О. Д. Вовчак. – Львів: Новий Світ-2000, 2008. – 543 с.

8. Романова М. М. инвестирование в индустрию туризма в России и других странах // Экономика и современный менеджмент: теория и практика: сб. ст. по матер. XXXIV междунар. науч.-практ. конф. № 2 (34). – Новосибирск: СибАК, 2014.

9. Офіційний сайт Всесвітньої організації подорожей та туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wtcc.org/>

10. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

11. Алексеева Т. І. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності / Т. І. Алексеева. Вісник «ХПІ». Фаховий. Збірник наукових праць. Тематичний випуск: серія: «Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства». – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 7 (981). – С. 3-8.

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУЧАСНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТНК

ANALYSIS OF THE FEATURES OF MODERN THEORETICAL CONCEPTS OF THE FORMATION AND FUNCTIONING OF THE TNC

Стаття присвячена необхідності обґрунтування особливості сучасних теоретичних концепцій формування і функціонування транснаціональних корпорацій. Теоретичні концепції згруповані за напрямками дослідження і теоретико-методологічними підходами в чотири групи: теорії ринкової влади, інтернаціоналізації, міжнародної конкурентоспроможності та міжнародного виробництва. Вказується на широке використання еkleктичної теорії ТНК та теоретичних концепцій, які її доповнюють (ОЛІН-концепція). Обґрунтовується поява нових концепцій, таких як податкова і теорія ТНК, яка заснована на знаннях. Робиться висновок про те, що сучасний рівень транснаціоналізації міжнародного виробництва, поява нових форм формування і функціонування ТНК, вимагають розвитку теоретичних концепцій, які дозволяють проводити комплексний аналіз ТНК в розвинених країнах, так країнах, що розвиваються.

Ключові слова: транснаціоналізація, транснаціональні корпорації, ОЛІ-концепція, теорія життєвого циклу товару, інтернаціоналізація.

Статья посвящена необходимости обоснования особенности современных теоретических концепций формирования и функционирования транснациональных корпораций. Теоретические концепции сгруппированы по направлениям исследования и теоретико-методологическим подходам в четыре группы: теории рыночной власти, интернационализации, международной конкурентоспособности и международного производства. Указывается на широкое использование еkleктичной теории ТНК и

дополняющих ее теоретических концепций (ОЛИН-концепция). Обосновывается появление новых концепций, таких как налоговая теория и теория ТНК, основанная на знаниях. В заключении делается вывод о том, что современный уровень транснационализации международного производства, появление новых форм образования и функционирования ТНК, требуют развития теоретических концепций, позволяющих проводить комплексный анализ ТНК как в развитых странах, так и в развивающихся странах. Ключевые слова: транснационализация, транснациональные корпорации, ОЛІ-концепция, теория жизненного цикла товара, интернационализация.

The article is devoted to the need to study the characteristics of modern theoretical concepts of the formation and functioning of the transnational corporations. Theoretical concepts are grouped by areas of research and theoretical and methodological approaches in four groups: market power theory, internationalization, international competitiveness and international production. Specifies the widespread use of the eclectic theory of TNC and its complementary theoretical concepts (OLIN-concept). Substantiates the emergence of new concepts such as tax theory. In conclusion, it is concluded that the current level of transnationalization of international production, the emergence of new forms of education and operation of TNCs, require the development of theoretical concepts to allow a comprehensive analysis of TNCs in developed countries and in developing countries.

Key words: transnationalization, multinational corporations, OLI-concept, the theory of product life cycle, internationalization.

УДК 339

Ткаченко Д.О.

відділ секторальних прогнозів та кон'юнктури ринків
Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України

Постановка проблеми. Наукове дослідження діяльності транснаціональних компаній почалося відносно недавно, з середини 60-х років ХХ сторіччя. До цього періоду фірми, що здійснювали свою економічну діяльність за кордоном називали підприємствами з іноземним інвестиціями, мультитериторі-

альними фірмами та ін. У цей період вчені не займалися дослідженням і обґрунтуванням участі фірм в зарубіжному інвестуванні, міжнародному виробництві, вважалося, що це прерогатива держави.

Значне посилення транснаціоналізації міжнародного виробництва в кінці ХХ – початку ХХІ ст.